

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. II. Vtrum Angeli intelligant per species à rebus accertas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

entitativo, ea tamen continet in esse intentionali seu intelligibili: Ergo si sufficiat ad hoc ut Angelus per speciem leonis perfecte & distincte naturam ejus intelligat, quod hujusmodi species contineat substantiam leonis in esse intelligibili, ipsa etiam substantia Angeli poterit habere rationem medii, in quo clare & distincte omnia entia naturalia cognoscantur.

9 Respondeo negando Antecedens: nam ut egregie observavit Cajetanus hic artic. 3. duo sunt entium genera: unum eorum quæ per se primò instituta sunt ut sint, & alterum eorum quæ per se primò instituta sunt ut representent. Ea quæ sunt primi generis, non continent naturas rerum in esse intentionali vel intelligibili, nec sunt formales illarum similitudines, unde non possunt illas representare, seu habere rationem medii in quo clare & distincte cognoscantur, nisi eas in esse entitativo eminenter contineant (repuant enim illas in esse entitativo contineri formaliter in alio) ut supra vidimus. Illa verò quæ ad secundum genus pertinent, cum ad perfectionem naturæ cognoscitivæ, quatenus cognoscitiva est, ordinentur, & cognitio fiat per assimilationem potentia cum objecto, ideo sunt formales rerum similitudines, easque in esse intentionali seu intelligibili formaliter continent etiam secundum proprias illarum differentias & rationes. Unde cum substantia Angeli non sit per se primò instituta ad representandum, sicut species intelligibilis, per quam cognoscit, v. g. naturam leonis, non debet continere illam naturam in esse intentionali vel intelligibili, sicut illam continet talis species.

10 Ex quo intelliges quomodo species quas sententia communis admittit in intellectu Angelico, quamvis sint in essentia & perfectione finitæ contineant nihilominus & representent plures naturas específicas, puta omnes illas quæ continentur sub genere animalis; non verò Angeli substantia: Ratio enim disparitatis constat ex dictis, quia nimirum cum Angeli substantia sit de genere illorum entium quæ per se primò instituta sunt ad essendum, si plures naturas específicas contineret, eas in esse naturali & entitativo continere deberet; quod tamen est impossibile, eò quod specificè illarum naturarum differentia, sint inter se opposita in esse entitativo, ac proinde impossibiles: è contra verò cum species Angelorum mentibus indita per se primò instituta sint ad representandum, & ea quæ in esse entis opponuntur, non sint opposita in esse representativo; ut verbi gratia albedo & nigredo in esse quidem entis sunt qualitates contrariæ, sed non in esse representativo; unde & in una specie superioris ordinis, puta in specie sensus communis continentur: hinc fit, quod species intelligibilis supremi v. g. Angeli, quamvis sit finitæ & limitata perfectionis, plures tamen naturas específicas inter se oppositas simul continere & representare possit.

11 Objicies secundò: Essentia Angeli est radicaliter intellectiva totius entis: Ergo ipsa comprehendit suam substantiam: Ergo per eam comprehendit omnia alia quæ sub ente continentur. Subsumptum & Antecedens à nullo negari possunt; secunda Consequentia sequitur necessaridò posito Antecedente; prima verò sic probatur. Ut

A essentia Angeli cognoscatur comprehendere, necesse est quod attingatur prout est radicaliter intellectiva omnis entis; alias non attingeretur quantum intelligibilis est ex parte rei intellectæ. Sed nequit hoc modo intelligi, nisi ejus cognitio attingat omnia quæ sub ente continentur: Ergo, &c.

Confirmatur: Ad comprehensionem omnipotentia divinæ requiritur quod cognoscantur omnia possibilis, quia est factiva omnium possibilium: Ergo etiam ad comprehensionem essentia Angelicæ requiritur quod cognoscantur omnia quæ sub ente continentur; quia est illorum omnium radicaliter intellectiva.

B Respondeo quod ut essentia Angeli cognoscatur quantum cognoscibilis est, oportet quidem ut attingatur prout est intellectiva radicaliter omnis intelligibilis, etiam secundum proprias rationes: sed de hoc non requiritur nisi confusa cognitio omnium intelligibilium. Ratio est, quia in eo quod est esse radicaliter intellectivum omnium intelligibilium, etiam secundum rationes distinctas, non involvitur actualis eorum contentia, aut habitudo ad illa secundum speciales rationes, sed solum indifferens capacitas ad proprias eorum species recipiendas, quibus actualiter ea contineat, & determinate respiciat: unde fit ut ad comprehensionem illius, quod est solum radicaliter intellectivum omnium intelligibilium, non aliud requiratur, quam quod cognoscatur ejus capacitas, ut indifferens ad quaslibet intelligibilium formas recipiendas; in quo non importatur nisi confusa eorum notitia. Ex quo patet responsio ad confirmationem: concessio enim Antecedente, neganda est consequentia & paritas: nam omnipotentia divina continet omnia possibilis per modum potentia in ordine intelligibili, sicut essentia Angeli.

ARTICULUS II.

Virum Angeli intelligant per species à rebus acceptas?

Celebris est hæc controversia inter Angelicæ & Subtilis Doctoris Discipulos: nam licet Scotus concedat Angelum à principio suæ creationis habere species inditas rerum universalium, imò & illorum individuorum quæ in illo instanti simul cum ipso extabant, subindeque eas non accipere ab ejusmodi objectis; contendit tamen ipsum mutuari à rebus species illorum singularium quæ decursu temporis sunt, nec ipsi ab instanti nota sunt, imò quod posset Angelus universaliter loquendo omnes omnino species ab objectis desumere, nisi per accidens aliqua in prima sui productione fuissent illi indita. Oppositum docet & Thomas hic artic. 2. quem sequuntur communiter Theologi, excepto Richardo, Gregorio, & paucis aliis.

§. I.

Conclusio negativa statuitur, & ex Scriptura, & SS. Patribus suadetur.

Dico igitur: Angelos non intelligere per species à rebus acceptas, sed eas acceptas à Deo in primo instanti creationis.

Probatum primò ex Sacra Scriptura Ezech. 28. *Probatum primò ex Sacra Scriptura Ezech. 28. Tu figuratus similitudinis, plenus sapientiâ, & perfectus in decore... in die quâ conditus es... perfectus in vis tuis à die conditionis tue.* Quæ verba continent exprobrationem Luciferò factam, quibus à malo illius fuerit tot perfectionibus, quibus à primo suæ creationis puncto præditus fuerat; inter quas numeratur plenitudo sapientiæ, ad quam necessariò requiruntur species: Ergo Lucifer (& idem dic de aliis Angelis) ab initio suæ conditionis habuit rerum species sibi inditas, non verò illas successu temporis à rebus accepit.

Confirmatur: Angelus fuit creatus in gratia; unde dicitur *plenus sapientiâ, & perfectus decore perfectus in vis suis à die conditionis suæ*: Ergo in illo primo instanti debuit habere aliquem actum supernaturalem dispositivum ad illam; non accepit enim gratiam & justificationem ut servulus, sed ut adultus, & per proprium actum disponendo: Ergo debuit habere cognitionem supernaturalem à qua regularetur actus voluntatis disponens ad gratiam: Ergo & species, sine quibus talis cognitio haberi non potest.

Probatum secundo ex Dionysio cap. 7. de divinis nominibus ubi formaliter dicit, quòd *Angeli non congregant divinam cognitionem à rebus divisibilibus aut sensibilibus.*

Probatum tertio ex Augustino lib. 2. super Genesim ad lit. cap. 8. & lib. 4. cap. 24. & lib. 5. cap. 4. ubi asserit res fuisse à Deo creatas prius in mente Angelorum, quam in proprio genere: Sed non poterant esse creatæ in mente Angelorum, nisi in esse intentionali quod habent in speciebus: Ergo omnium rerum species fuerunt à Deo inditæ mentibus Angelorum; unde in libro de causalibus propositione decimâ dicitur: *Omni intelligentia plena est formis.*

Necessariò potest, hæc Scripturæ & SS. Patrum testimonia solum convincere, Angelum à principio suæ creationis habuisse inditas species representantes res quoad rationes universales, non verò species representantes singularia, maxime illa quæ decursu temporis sunt. Nam contra est, quia si istæ species infusæ Angelo, quasque naturaliter exigit, repræsentent ita res in universali, quòd non possint deservire ad cognoscenda singularia, quando illa producuntur, sed indigeat Angelus novâ specie ipsius singularis, ab illo acceptâ, ut docet Scotus, sequitur quòd Angelus ex natura sua requirit species valde imperfectas & confusas, quia repræsentatio solum in universali, & quæ non potest extendi ad singularia, est repræsentatio imperfecta; & sic Angelus non esset à die creationis suæ plenus sapientiâ; quia careret aliquâ sapientiæ parte, eâ scilicet quæ versatur circa singularia.

Confirmatur: Scientia solum in communi fore in universali sufficit ad summum ad perfectum intellectum speculativum, non verò practicum: Sed qui non habet intellectum practicum perfectum, non potest vocari absolute (sicut in Scriptura vocatur Angelus) plenus sapientiâ: Ergo &c.

Confirmatur amplius: Si Angeli acciperent species à singularibus quæ successu temporis decurrunt, falsum esset quòd ait Dionysius citatus, Angelos scilicet non congregare divinam cognitionem à rebus divisibilibus, aut sensibilibus: hæc enim singularia divisibilia & sensibilia sunt. Denique D. Augustinus locis citatis docet res

Tom. II.

fuisse creatas prius in mente Angelorum, quam in seipsis: Ergo loquitur de rebus secundum quod terminant divinam productionem sive creationem; Sed illam terminant secundum esse individuale, non verò secundum rationes communes & universales: Ergo docet mentibus Angelorum fuisse inditas species representantes res in singulari, non verò solum in communi & in universali.

Dices cum Gregorio, Augustinum non loqui de cognitione naturali creaturarum, sed de supernaturali, quæ res istius universi cognoscuntur ab Angelo in Verbo per visionem Beatificam.

Sed contra primò: Augustinus de ea cognitione loquitur quam habuerunt Angeli ex quo facti sunt, seu in primo instanti suæ creationis: At non fuerunt in sua creatione Beati, ut ostendit D. Thomas infra quæst. 62. art. 1. Ergo non loquitur de cognitione seu visione Beatifica.

Contra secundo: Ibi Augustinus loquitur de cognitione communi omnibus Angelis ante lapsum malorum: Sed hæc non est cognitio habita per visionem Beatificam, ut patet: Ergo idem quod prius. Nec obstat D. Augustinum cognitionem illam appellare cognitionem in Verbo: nam ut docet D. Thomas loco proximè citato ad 3. etiam cognitione naturali cognoscit Angelus res in Verbo, licet imperfecte.

§. II.

Rationes D. Thomæ expenduntur.

Præter tam clara & expressa Scripturæ & SS. Patrum testimonia, multæ supertunt rationes egregiæ ex D. Thomæ desumptæ, quibus nostræ conclusionis veritas efficaciter suaderi potest.

Prima quam habet hic art. 2. & secundo contra Gent. cap. 69. sic procedit. Idem constitutus est ordo & distinctio inter substantias spirituales (servatâ tamen proportionem) ac inter substantias corporeas: Sed inter istas hic est ordo & distinctio, ut substantiæ superiores, quales sunt caelestia corpora, habeant à Deo suam potentiam (scilicet materiam primam) totaliter expletam per formam, ab instanti primæ conditionis, ita ut prædicta materia non habeat successivè accipere ab aliis agentibus novas formas: Ergo etiam inter substantias spirituales admittendus est proportionaliter similis ordo & distinctio; ita ut superiores inter illas, nempe Angeli, habeant à primo instanti suæ creationis, & à Deo, totaliter completam suam potentiam, nempe intellectum, per formas intelligibiles; & e contra inferiores substantiæ, quales sunt animæ nostræ, non habeant illam à Deo completam à primo instanti quo conditæ sunt, sed paulatim & successivè prædictas formas intelligibiles acquirant.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Quamvis species intelligibilis sit forma accidentalis, habet se tamen respectu intellectus, considerati prout secundum se est tabula rasa, sicut actus primus ad puram potentiam; quomodo etiam se habet forma substantialis ad materiam primam: Ergo sicut est possibile, & de facto datur corpus, cuius materiæ primæ potentia sit à prima sua productione completa per actum primum illi correspondentem, putâ per formam substantialem; ita erit possibile, & de facto dabitur substantia intellectualis, cuius intellectus potentia sit à primo instanti suæ creationis completa.

Aaa iij

pleta

pleta per actum primum ei correspondentem, quales sunt species intelligibiles, & talis est Angelus, qui dicitur perfectus à die conditionis suae in Scriptura appellatur.

26.

Confirmatur amplius: Angeli sunt quid medium inter Deum & animas nostras: Sed Deus semper est in actu secundo, anima verò creatur in potentia etiam ad actum primum ordinis intellectualis; nam se habet veluti tabula rasa, ut dicunt Philosophi: Ergo natura Angelica, quae est media, debuit creari saltem in actu primo completo, licet cum potentia ad actum secundum; ac proinde in primo suae creationis instanti recipere à Deo species intelligibiles, quibus intellectus constituitur in actu primo completus ad intelligendum.

27.

Secunda ratio quam habet idem S. Doctor locis citatis, probat specialiter Angelum non posse desumere species à rebus sensibilibus & objectis corporalibus, potestque sic proponi. Substantia immaterialis, quae omnino absoluta est à corpore, ita ut nunquam ipsi uniat, nec uniri possit tanquam forma, non habet species ab objectis corporalibus: Atqui Angelus ita se habet: Ergo ab objectis corporalibus species non habet. Majorem probat S. Thomas primò: quia modus operationis propriae alicujus rei proportionaliter respondet modo substantiae & naturae ipsius: Ergo operatio substantiae omnino à corpore separata, & ab illo independentis, non potest à rebus corporalibus, & speciebus ab illis acceptis dependere. Secundò: quia ratio cur anima nostra uniat corpori tanquam forma, est ut species à rebus corporeis accipiat, quibus mediis possit intelligere: Ergo substantia quae non est corpori unibilis, tanquam forma illius, non debet species ab objectis corporalibus recipere. Consequentia patet ex illo communi axioma: *Si affirmatio est causa affirmationis, negatio erit causa negationis.* Antecedens probatur: Anima uniat corpori propter bonum suum, non verò propter perfectionem ipsius corporis, nisi forte secundario: cum enim etiam in eodem composito imperfectiora debeant esse propter perfectiora, quia id exigit naturalis ordo; in homine corpus debet esse ordinatum in bonum animae, & per consequens anima debet uniri corpori, propter bonum suum, seu potius propter bonum totius compositi, non quatenus sensitivum, sed quatenus intellectivum est: Ergo tota ratio quare uniat corpori anima ut intellectiva, est ut ipsa, seu totum compositum, in gradu intellectivo perficiatur: Ergo cum prima perfectio ordinis intellectivi sit intelligere; ad quod corpus non deservit, nisi quatenus ministrat species intellectui, mediante phantasmatibus; ratio quare anima uniat corpori, est ut accipiat species intelligibiles à rebus.

28.

Respondet Scotus, ex eo quòd Angelus est substantia immaterialis, omnino absoluta à corpore, solum posse inferri quòd non accipiat species à rebus corporalibus, ministerio sensuum, sicut eas accipit anima nostra, propter rationem oppositam: cum hoc tamen stare, quòd Angelus possit accipere species à rebus sensibilibus & corporalibus, ut ab objectis.

29.

Sed contra: Si Angelus acciperet species à rebus corporalibus, etiam praecise ut ab objectis, ab illis suam perfectionem acquireret: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud. Sequela majoris patet, Minor verò suadet. Si Angelus à

rebus corporeis ut ab objectis, suam perfectionem acquireret, ab illis dependeret. Sed motus Angeli excludit talem dependentiam: Ergo non accipit species à rebus corporeis, ut ab objectis. Major est evidens; universaliter enim deat ab eo à quo perficitur; nec mirum, quia verò probatur: Angeli sunt superioris ordinis res corporeas, ex suo speciali essendi modo: Ergo modus essendi illorum non patitur dependentiam à rebus corporeis, etiam ut ab objectis. Hanc rationem habet Divus Thomas 2, contra Gentes cap. 96.

B

Quod si dicas animam rationalem esse immaterialem, & consequenter superioris ordinis à corporalia & sensibilia; & nihilominus ab illa suam perfectionem intellectualem accipere. Respondetur quòd quamvis anima rationalis substantialiter ordinis superioris, utpote intellectualis, tamen quatenus est forma corporis, pertinet quodammodo ad ordinem sensibilem, & ipsa sensibilia, dum animam perficiunt, in parte quodammodo ordinem ipsius; quia non eam perficiunt, nisi ut subsunt luminis intellectus generis, & prout elucet in phantasmate, quod est supremum infimi, hoc est ordinis sensibilis, ut tingens in finem supremi naturae intellectualis, nempe animam rationalem.

C

Ex quo in confirmationem nostrae conclusionis deduci potest alia ratio, quam egregie expetit S. Doctor loco proxime citato, ubi sic dicitur: *Altioris virtutis oportet esse alium obiectum: virtus autem intellectiva substantia separata est altior quam vis intellectiva anime humanae; cum intellectus anime humanae sit infimus in ordine intellectuum, ut premisus habetur: intellectus autem humanae anime obiectum est phantasma, quod est superior in ordine obiectorum, quam res sensibilibus extra animam existens.... Obiectum igitur substantia separata non potest esse res existens extra animam; ut ab eo immediate accipiat cognitionem, neque phantasma. Distinguitur igitur quòd obiectum intellectus substantia separata sit aliquid aliud phantasmate. Nihil autem est aliud phantasmate in ordine obiectorum cognoscibile nisi id quod est intellectuale in actu: substantia igitur separata non accipit cognitionem materialiter à sensibilibus, sed intelligunt ea quae sunt per se ipsa etiam intelligibilia.*

D

Quarta ratio quam habet hic art. 2. ad 2. potest sic proponi. Non potest creatura intellectualis desumere species ab objecto materiali, nisi sensus habeat & phantasiam: Sed Angelus caret illis potentis: Ergo non potest ab objectis materialibus species desumere. Major probatur: Non potest virtus creata naturaliter transire de uno extremo ad aliud, nisi per medium quod inter illa à natura constitutum est: Atqui si creatura intellectualis, carens sensibus & phantasia, desumeret speciem ab objecto materiali, tale obiectum transiret ab uno extremo in aliud, non transiendo per medium inter illa à natura constitutum: Ergo non potest creatura intellectualis desumere species ab objecto materiali, nisi sensus & phantasia habeat. Major est certa: propterea siquidem natura curavit de mediis inter extrema, ut non transiret per illa ab uno ad aliud fieret transitus. Minor verò probatur. Esse imaginabile sive phantasma, est medium à natura constitutum inter esse omnino sensibile, quod à sensu externo per-

E

S. III.

Corollaria notatu digna.

capitur, & esse intelligibile: Atqui si creatura intellectualis carens sensibus & phantasia recipere species ab objecto sensibili, jam ejusmodi objectum transiret ab esse materiali & sensibili quod habet in se, ad esse intelligibile, non transiendo per esse imaginabile sive phantasticum, ut constat: Ergo fieret transitus ab extremo in extremum, sine transitu per medium, à natura inter illa constitutum.

Dices cum Scoto: Vel esse imaginabile sive phantasticum est medium necessarium ex parte objecti, vel solum ex parte potentia cognoscens: Primum dici non potest: alias (inquit) nullus intellectus, etiam divinus, posset cognoscere esse sensibile, nisi prius haberet esse in imaginatione. Si autem secundum dicatur, nulla erit ratio D. Thomæ: quod enim est medium necessarium respectu potentia inferioris & debioris, non est tale respectu superioris & efficacioris: unde quamvis datur quod esse imaginabile sit medium ex parte potentia inter esse omnino sensibile & esse intelligibile ab intellectu humano, non sequitur tamen illud esse medium inter esse omnino sensibile & esse intelligibile ab intellectu angelico.

Sed contra: Licet esse imaginabile sit medium inter esse omnino sensibile, & esse intelligibile, necessarium non solum ex parte potentia cognoscens, sed etiam ex parte objecti materialis quod debet cognosci; hoc ipso tamen quod tale objectum non præcisè secundum quod est terminativum, sed quatenus est motivum intellectus, & causativum sua speciei, indiget tali medio, non sequitur, ut malè infert Scotus, quod nullus intellectus possit naturaliter cognoscere objectum sensibile, nisi prius habeat esse in imaginatione: sed tantum sequitur quod hujusmodi objectum non possit movere intellectum, & immutare sui speciem in ipsum, nisi transiendo per imaginationem: cum quo tamen stat, quod sicut intellectus divinus & angelicus possunt ipsum cognoscere absque eo quod immittat ejusmodi species, ita possunt de illo perfectam habere notitiam, absque eo quod prius tale objectum habeat esse in aliqua imaginatione vel phantasia.

Hæc ratio, sicut & duæ præcedentes, probant solum Angelos non recipere species à rebus corporeis, & potest magis expendi vis illius. Quia interius non potest attingere superius, nisi in infimo illius, ac per ipsum supremum; nam ut docet Dionysius 7. de divin. nomin. ordo universi postulat ut supremum infimi attingat infimum inferni: Sed infimum ordinis intelligibilis est humanus intellectus, supremum verò ordinis sensibilis est phantasma: Ergo sensibile non potest attingere ordinem intelligibilem, nisi in solo intellectu humano, & per phantasma.

Nec dicas phantasma contineri sub sensibili ut sic, subindeque non esse medium inter sensibile & intellectuale. Respondetur enim sensibile stripi dupliciter: primo pro eo omni quod sensu percipitur; & hoc modo sub se continet phantasma: secundo strictius pro objecto extra existentem, & sensus externos immediate immutante: necer istud autem & intelligibile mediat phantasma, quod est supremum sensibilis primo modo sumpti.

EX dictis colliges primò, in Angelis non esse intellectum agentem & possibilem; sicut in nobis, nisi forte æquivocè. Nam ut ait S. Doctor 2. contra Gentes cap. 96. *Intellectus possibilis & agens in anima intellectiva inveniuntur propter hoc quod accipit cognitionem intellectivam à sensibilibus: nam intellectus agens est qui facit species à sensibilibus acceptas esse intelligibiles: intellectus autem possibilis est in potentia ad omnes formas sensibilibus cognoscendas: cum igitur substantia separata non accipiant cognitionem à sensibilibus, non est in eis intellectus agens & possibilis: unde & Aristoteles in 3. de anima intellectum possibilem & agentem inducens, dicit eos in anima oportere poni.* Quibus verbis corollarium illud & docuit & probavit.

Colliges secundò, Angelum non posse, etiam supernaturaliter, intelligere per species à rebus naturalibus acceptas. Ratio est, quia cum species quam accipit intellectus, ipsum in genere causa formalis perficiat; nihil autem possit supernaturaliter causa formalis, nisi quod potest naturaliter; ut intellectus Angeli posset supernaturaliter intelligere per species à rebus corporeis desumptas, deberet id posse naturaliter: quod tamen constat ex tertia probatione fieri non posse.

Adde quod cum species perficiat, subindeque actuet intellectum; non minus autem implicet id quod est materiale, cujusmodi est species desumpta à rebus corporeis, actuare formam omnino spiritualens, qualis est Angelus, quam materiam actuare formam; Angelum speciem accipere ab objecto corporeo, manifestam arguit implicantiam.

Dices, Quamvis species desumpta à rebus corporeis sit materialis, posse tamen Deum ipsam depurare ab omnibus conditionibus materialibus, & sic depuratam immittere in intellectum Angeli.

Sed contra: Intellectus Angeli in illo casu speciem illam non reciperet immediatè ab ipso objecto, sed à Deo; unde perinde se haberet in receptione illius, ac si nullo modo esset desumpta à tali objecto, eamque à solo Deo productam reciperet.

Adde quod talis species, etiam sic depurata à conditionibus materialibus, adhuc diceret habitudinem sive dependentiam ab objecto corporeo à quo esset desumpta, utpote sibi essentialem, sicque remaneret adhuc corporea: unde ex istimo quod neque etiam in illo casu posset Angelus ipsam etiam divinitus recipere; quia nimirum alias id quod est materiale, actuaret id quod est purè spirituale.

Colliges tertio, Angelum non posse recipere species à rebus etiam spiritualibus, puta ab aliis Angelis.

Probatur: Ut unus Angelus produceret species intelligibiles in intellectu alterius, deberet illi ab illi. Sed hoc repugnat: Ergo & illud. Minor probata fuit supra disp. 4. art. 1. §. 7. coroll. 7. Major verò suadetur, quia deberet Angelus immediatè immutatione suppositi hujusmodi species intra intellectum alterius producere; cum enim sint spirituales, non possent diffundi per medium: Ergo per earum productionem Angelus constitueretur secundum esse naturale intra

intra intellectum alterius, in ratione causa huiusmodi specierum: Sed hoc est illabi intra terminos ipsius: Ergo ut unus Angelus produceret species intelligibiles in intellectu alterius, deberet illabi menti illius. Hac etiam ratione utuntur Thomista, ad probandum illuminationem Angelorum non fieri per immersionem specierum, sed per solam directionem conceptuum, ut infra patebit.

41 Colliges quartò, quòd licet phantasia in homine ex speciebus montis & auri speciem montis aurei formare possit, & similiter intellectus humanus ex quibuslibet speciebus præconceptis efformet alias (ob quam rationem D. Paulus post raptum recordabatur eorum quæ in ipso viderat; quia scilicet ex illis formaverat species eorum representativas) intellectus tamen angelicus non potest formare de novo species ex objectis quæ cognoscit. Ratio disparitatis est, quia phantasia & intellectus humanus habent quòd vel à se, vel ab alio novis speciebus perfici possint, ex eo quòd non sint potentia perfecte completæ ab initio suæ productionis: At verò angelicus intellectus postulat ab initio suæ creationis habere species omnium quæ debet intelligere naturaliter; & sic nullam habet vim formandi aliquas species de novo. Unde si per absolutam Dei potentiam Angelus privaretur visione Beatificâ, non recordaretur eorum quæ videt in essentia divina, nisi aliqua species de novo ipsi infunderetur. Nec debet hoc magis esse mirum, quàm quòd non posset intelligere, si produceretur sine intellectu per absolutam Dei potentiam: cum non magis possit esse causa specierum, quam proprii intellectus; imò minùs, quia intellectus ab eius essentia resultaret, Deo non impediente; species verò minime, ut dicitur articulo sequenti.

§. IV.

Solvuntur obiectiones.

Objicitur primò: D. Augustinus 12. de Trinit. cap. 7. sic ait: *Dum aliqua res de novo fit, afficiuntur carnales sensus hominum, & reliquorum animalium, nec non cælestes sensus Angelorum*: Sed hæc nova affectio Angelorum, non potest fieri à rebus illis, nisi Angeli ab ipsis species accipiant: Ergo Angeli accipiunt species à rebus.

Secundò, Hieronymus & alii Patres explicantes illud ad Ephesios 3. *Ut innotescat Principatibus & Potestatibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei*, dicunt sensum illorum verborum esse, quòd Angeli ab Apostolis didicerunt aliqua mysteria gratiæ, saltem quòd particulares circumstantias: quòd tamen non videretur potuisse fieri, nisi ab eis scientiam, subindeque species intelligibiles acceperint.

Tertiò, D. Thomas in quæst. de anima art. 18. ad 13. & art. 20. ad 11. dicit quòd animæ separata infunduntur species, mediantibus Angelis: Ergo similiter mediante uno Angelo possunt infundi species in alium, subindeque poterit fieri quòd Angelus non immediatè à Deo, sed à rebus, saltem spiritualibus, suas species desumat.

43 Respondeo ad locum Augustini, quòd ibi solum vult distinguere intellectum angelicum à divino, per hoc quòd divinus omnia simul ab æterno intuitivè cognoscit; angelicus verò non cognoscit intuitivè res, nisi quando existunt: ex quo fit quòd quando res de novo producuntur,

Afficitur intellectus Angelus; non quidem eodem modo quo sensus humanus, per modum scilicet actus etiam primi, recipiendo speciem à re producta; sed præcisè per modum actus secundæ, in quantum rem de novo existentem intuitivè cognoscit.

Ad locum Scripturæ respondeo, quòd quia Angeli clariùs, nempe intuitivè, cognoscunt mysteria, quando sunt præsentia, quam cum sunt futura; quia nimirum eorum præsentia requiritur tanquam conditio sine qua non ad intuitivam illorum representationem; idcirco dicitur Angeli didicisse ab Apostolis, sive ab Ecclesia, huiusmodi mysteria, quando ab ipsis fuerunt exercita & prædicata: cum quo fit, quòd illa non innoverint ipsis per species ab Apostolis, vel eiusmodi mysteriis acceptas, sed à solo Deo infusas.

Ad duo loca D. Thomæ ex quæstione de anima desumpta, respondeo S. Doctorem in quæst. 89. art. 3. formaliter asserere, quòd *anima separata intelligit per species quas recipit ex infusione divini luminis, sicut & Angeli*: unde quæ alibi dicit, per hæc regulanda & explicanda sunt. Dicendum est ergo cum Nazario, species animæ separata, ab Angelis infundi sive causari, non effectivè, sed exemplariter; quatenus ad imitationem illarum quæ sunt in Angelis, effectivè infunduntur à Deo.

Vel secundò responderi potest cum Joanne à S. Thoma, quòd Divus Thomas ibi loquitur de diffusionem sive causationem specierum facta in anima ab Angelis, non quantum ad earum substantiam, quæ solum à Creatore fit, sed quantum ad aliquam perfectionem dispositionis & ordinationis eiusmodi specierum, causatam per extrinsecam & distinctam propositionem objecti, clariori & superiori lumine Angeli illustrati: sicut à magistro per extrinsecam objectorum propositionem ordinantur species in mente discipuli.

Objicitur secundo: Si Angelus crearetur à Deo sine speciebus intelligibilibus, vel posset aliquando aliud à se cum communi Dei influentia per proprias vires cognoscere, vel non? Si primum: Ergo Angelus suæ naturæ relictus, posset à rebus cognitionem, subindeque species accipere. Si secundum: Ergo Angelus suæ naturæ relictus, aut imperfectior animâ nostrâ, ut pote quæ sibi relictâ, potest cum communi Dei influentia intelligere res, quas in illo casu non posset Angelus intelligere.

Respondeo primò: negando suppositum, quòd scilicet Deus, de potentia saltem ordinatâ, possit creare Angelum sine speciebus: hoc enim ipso quòd velit illum creare, tenetur suavis eius providentia ipsi species intelligibiles infundere.

Respondeo secundò, admittendo secundam partem dilemmatis, quòd scilicet in illo casu nihil aliud à se per proprias vires posset cognoscere. Ad probationem in contrarium, dico non esse mirum quòd Angelus, absque aliquo quòd sine naturæ debetur, productus, esset imperfectior secundum quid animâ nostrâ, habente illud omne quòd sibi à natura debetur. Sicut non effectivè, quòd anima nostrâ sine intellectu agente & viribus sensitivis creata, nihil posset intelligere, subindeque esset secundum quid vilior bruto.

Objicies tertio: Quæ sunt in inferioribus dignitate perfectionem, potiori jure sunt in superioribus: Sed abstrahere species à rebus sensibilibus dicit perfectionem, & convenit animæ rationali.

ali beneficio intellectus agentis: Ergo à fortiori A
convenit intellectui Angelico.

Respondeo distinguendo Majorem: Si dicant
perfectiorem simpliciter, & ab omni imperfe-
ctione depuratam, concedo Majorem: si dicant
perfectiorem solum secundum quid, & imper-
fectione admixtam, nego Majorem. Sicut enim
licet intelligere per discursum, & componendo
de dividendo, sit aliqua intellectus humani per-
fectio; tamen quia est solum perfectio secun-
dum quid, habens admixtam imperfectionem,
intellectui Angelico non convenit, ut infra vide-
bitur. In pariter, quia habere vim educendi
species ex rebus sensibilibus, non dicit perfectio-
nem simpliciter in nobis, sed secundum quid tan-
tum, cum supponat imperfectionem potentiali-
tatis & inferioritatis in gradu intellectuali, non
debet repetiri in Angelis.

Obijciatur quarto: Non minoris efficaciam est
objectum intelligibile in actu, quam sensibile
in actu intra suam lineam: Sed sensibile in actu
diffundit speciem in sensum: Ergo etiam obje-
ctum intelligibile in actu, qualis est res spiritua-
lis, diffundit speciem sui in intellectum Angeli-
cum, utpote non dependentem à sensibus: Ergo
quavis Angelus non accipiant species à rebus
sensibilibus, eas tamen habent a rebus immate-
rialibus.

Respondeo quod et si sensibile in actu diffundat
speciem in sensum, intelligibile tamen in actu non
diffundit speciem in intellectum. Ratio dispari-
tatis est, quia sensibile in actu habet hanc virtu-
tem ex eo quod est objectum potentiam aptam reci-
pere species successive; intelligibile vero in actu
est objectum proportionatum potentiam, quæ na-
turaliter est in actu respectu omnis intelligibilis;
quatenus omnem intelligibilem formam pos-
sunt habere ab initio, suæ conditionis, & eam actu
recipi à Deo: unde intelligibile in actu, non ha-
bet virtutem diffundendi suam speciem in præ-
dictam potentiam; quia nulla datur virtus acti-
va cui non correspondeat aliqua passiva. Ne-
que ex hoc sequitur, quod sit minoris efficaciam,
quam sensibile in actu; sicut nec sequitur quod
sit minoris efficaciam; quam ignis verbi gratiam,
quavis non possit calefacere: quia cum hoc fiat
quod sit principium perfectioris & immateria-
lis operationis, quam objectum sensibile, &
perfectiori modo, nimirum per modum speciei
impressæ, ad sui cognitionem concurrat, ut
dicemus disputatione sequenti; & sic quavis
non habeat illam vim diffundendi speciem, est
tamen simpliciter efficacius, quam objectum
sensibile.

Obijciatur quinto: Si species Angelorum es-
sent infusæ à Deo, & non à rebus acceptæ, es-
sent supernaturales; quod enim à Deo infun-
duntur: & ab illo solo fieri potest, supernatura-
les est.

Respondeo species non esse supernaturales,
licet infundantur à Deo: quia non infunduntur à
Deo ut auctore supernaturali, sed à Deo ut ope-
rante juxta naturalem capacitatem Angeli, &
capacitatem ejus; sicut infundit & creat animam
rationalem, quando materia est disposita. Ita
& Thomas infra quæst. 89. art. 1. ubi tertio loco
sibi obijciat: quod si anima separata intelligeret
per species intelligibiles divinitus infusas, hæc
cognitio non esset naturalis, sed gratiæ. Et re-
spondet negando hoc sequi. Quia (inquit) Dom-
inus. 11.

est auctor non solum influentia gratuiti luminis, sed
etiam naturalis.

Obijciatur ultimum: Si Angelus non acciperet
species à rebus, sed eas ab initio suæ productio-
nis haberet, cognosceret futura contingentia, &
cogitationes cordium, etiam quandiu manent se-
cretæ; utpote cum ad illorum cognitionem re-
quirantur solum potentia cognoscitiva, & species
intelligibilis illorum representativa: Sed hoc dici
nequit, ut patebit disputatione sequenti: Ergo
nec illud.

Respondeo negando sequelam: nam ut ibidem
ostendimus, quamvis species futurorum contin-
gentium, & cogitationum cordis, sint representa-
tivæ illorum in actu primo, ad hoc tamen ut ea
representent in actu secundo & in exercitio, re-
quiritur, tanquam conditio sine qua non, exi-
stentia futurorum, & manifestatio cogitationum
cordis.

ARTICULUS III.

An species per quas Angelus intelligit, ab eius
essentia fluant ut propriae passionis?

Partem affirmantem tenent Bannez, Naza-
rius, & Valentia hic; pro qua etiam citant
Capreolum & Cajetanum. Sententia tamen ne-
gans communior est in Schola D. Thomæ, &
principis supra statutis conformior; eamque do-
cent Ferrariensis 2. contra Gentes cap. 93. Na-
varretta tomo 3. controvers. 55. Salmanticenses,
Joannes à S. Thoma, & alii: unde fit.

§. I.

Hæc sententia ut probabilior eligitur.

Dico igitur, species intelligibiles Angelorum,
non esse proprie & in rigore proprietates
ipforum.

Probatur primò ex D. Thoma infra quæst. 89.
art. 1. ad 3. ubi ait: Anima separata non intelli-
git per species innatas &c. sed per species ex influentia
divini luminis participatas, quarum anima sit parti-
ceps, sicut & alia substantia separata. Et art. 3. in
corp. Anima separata (inquit) intelligit per species
quas recipit ex influentia divini luminis, sicut & An-
geli. Ergo sicut species non fluunt ab essentia
animæ separatæ, ut propriæ ejus passionis, ita nec
ab essentia Angeli.

Confirmatur: Quando D. Thomas loquitur de
speciebus Angelicis, dicit illas esse infusas à Deo:
quod tamen esse falsum, si essent veræ proprie-
tates; potius enim deberent dici concretæ, aut
eductæ de potentia subjecti, quam infusæ, qui
essent productæ per eandem actionem quæ ipsa
substantia Angeli; nam actio agentis quodam
veluti ordine terminatur primò ad essentiam, &
secundò ad proprietates, ut docetur in 2. Phy-
sicorum.

Probatur secundò conclusio ratione fundamen-
tali. Quia licet natura ex se & ab intrinseco deter-
minata est ad habendas has proprietates, potius
quam alias: v. g. natura humana ab intrinseco
determinata est ad risibilitatem; natura equi ad
hinnabilitatem &c. Sed natura angelica ex se & ab
intrinseco non est determinata ad habendas has
potius quam illas species; sed hoc pendet solum
ab extrinseca & libera Dei voluntate: Ergo spe-
cies intelligibiles non fluunt ab essentia Angeli
tanquam veræ & rigorosæ proprietates. Major
patet

Bbb

53

54
art. 4.
& 5.

55

56

57

58